

auferas cibum coelestem? Ad hoc das pecuniam, ut sic tibi isti vendant Christum rebaptizandum, quemadmodum Judas Judæis Christum crucifigendum? « Pecunia tua te » cum sit in perditionem¹. » Pejora, hæretice, facis quam quæ fecit Judæus. Ecce enim Judæus etsi præmio comparavit Christum occidendum, semel latus in cruce pendentis pupugit, sed totum ejus corpus integrum reservavit: tu vero ad hoc eum quotidie comparas pecunia, ut sedentis in cœlo diversa laceres membra. Vos autem, dilectissimi, qui ab initio uberibus sanctæ matris Ecclesiæ nutriti, usque ad solidum cibum estis ab ea perducti, manete in ea. Si quis ejus vel disciplinam vel quamlibet admonitionem aspere tulit, et iratus abscessit, agnoscat matrem, redeat ad eam libenter: et hæc suscipit quæ requirit, gaudetque filium perditum fuisse conversum. Sed licet multum gaudeat filium perditum fuisse conversum, stabilitatis dignitatem non quiescit prædicare secum permanentium filiorum.

¹ Act. viii, 20.

DE SYMBOLO

AD CATECHUMENOS

SERMO III.

I. SACRAMENTUM Symboli quod accepistis, memoriæque mandatum pro vestra salute retinetis, noveritis hoc esse fidei catholicæ fundamentum, super quod ædificium surrexit Ecclesiæ, constructum manibus Apostolorum et Prophetarum. Ædificium enim domus Dei, lapides sunt vivi: quod estis vos. Ita enim credentibus scribit Apostolus: « Nescitis, inquit, quia templum Dei estis, et Spiritus sanctus habitat in vobis¹? » Sed et apostolus Petrus alloquens fideles, « Vos, inquit, tanquam lapides vivi ædificamini » in domum spiritalem². » Quisquis huic ædificio conjungi desiderat, renuntiet diabolo, pompis et angelis ejus. Pompæ diaboli sunt quæque illicita desideria, quæ turpant, non quæ exornant animam: ut sunt desideria carnis, desideria oculorum, ambitiones sæculi. Ad concupiscentiam carnis pertinent illecebræ voluptatum: ad concupiscentiam oculorum, nugacitas spectaculorum: ad ambitionem sæculi, insana superbia; ubi est fumus inflatus, ut homo positus in aliqua potestate, hominem se esse non agnoscat, cum de homine judicat. Qui ergo vult mundum vincere, tria ista vincat quæ sunt in mundo: et

¹ Cor. iii, 16. — ² 1 Petr. ii, 5.

per hæc illum vincit etiam, qui suadendo per superbiam decepit mundum.

II. Postquam autem homo renuntiando diabolo excludit pessimum invasorem, introducat optimum possessorem: credat in Deum Patrem omnipotentem, etc. Magnum donum gratiæ, credere et intelligere Deum. Sed quid Propheta dicit? « Nisi credideritis, non intelligetis¹. » Credamus ergo, ut intelligamus: sed oremus, ut mereamur videre quod credimus. Peccata enim, et auctor peccati diabolus separavit animam a Deo: et dum creatura secuta est seductorem, suum deseruit salvatorem; facta est ruina magna: et erravit anima, ut pro vero Deo coleret idola, et adoraret ipsa quæ fecit, deserendo illum a quo facta est. Adorando enim lapidem nullam habentem vitam, ipsa perit, deserendo Deum qui est ejus vera et æterna vita. Hinc error omnis, et desertio bonorum: hinc cultus paganorum, et perversitas hæreticorum. Et erraverunt animæ per diversas voluptates et perversas, ut alii colerent solem, alii lunam et stellas, alii montes, alii lapides et quæque virgulta, ut sibi quisque credidit invenisse, non adiutorem Deum, sed deceptorem diabolum: atque ita per diversa anima erravit a Creatore suo, aut omne quod ei dederat Deus ad servitium, hoc illa coleret ut Deum. Nonne omnia propter hominem creata sunt? Legat quis Scripturas sanctas, et inveniet Deum dixisse homini, quem de limo terræ formavit, « Crescite, » et multiplicamini, et replete terram, et dominamini » ejus, et habete potestatem piscium maris, et avium » cœli, et pecorum terræ². » Et paulo post: « Ecce, » inquit, dedi vobis omnia in usum et ad escam. » Eos autem qui Scripturas sanctas legere nolunt, ipsa rerum natura, ipseque mundus operibus famulatus sui incredulo-

¹ Isai. vii, 9. — ² Gen. i, 28.

los sua quadam voce convincit, et animam perversam increpans dicit: Quid est, misera, quod erras in me, et degener facta oblita es a quo quanta creata sis, cui cœlum et terra tam pulchra domus nullis meritis præcedentibus constructa est? Respondent et singula quæque elementa clamantia, et ipsis suis operibus suum demonstrantia artificem. Clamat cœlum: Non sum Deus; nam si Deus essem, nulla me nubilitio obumbrare potuisset, nec tenebræ succederent luci meæ; sed lux integra, incorrupta, inviolataque mansisset, sicut manet lux illa vera quæ istam lucem temporalem creavit in me propter te. Clamat et sol: Quid me, homo, colis ut Deum, quem vides ortu occasuque concludi? Deus nec ortum habet, nec occasum? sed tu illum deserendo magnum incurristi casum. Sed consideras magnum atque mirabilem esse me: ego autem agnosco habere super me, qui et me creavit et te. Cum autem opera et splendoris et caloris mei tibi deserviant, quomodo me pro Deo colendum ducis, nisi quia verum Deum colere nescis? Ita luna et stellæ istam similem proferunt vocem: Non vides, inquit, o homo, spatium nos agere nocturnum, excludi luce, nec terminos transgredi constitutos, quos ad solatium quietis tuæ omnipotens artifex terminavit? Non sumus Deus: convincimus falsitatem tuam serviendo tibi ad pœnam tuam. Clamat mare, et omnia quæ in eo sunt: Non sumus Deus. Præbeo enim, ut mihi jussum est, famulatum, pervium iter carinæ suscipiens, motus congruos, flatus ventorum; dirigens gressus, ut ad portum desideratum etiam rapiente te avaritia, nulla interposita tarditate perducam. Animalia vero quæ gignuntur ex me, tibi in escam donata esse cognoscis. Cum ergo per omnia agnoscam modulum meum, tu quare deseris ordinem tuum, deserendo omnium creatorem Deum? Clamat terra: Ergo-ne,

homo, deitatis mihi nomen ascribis? Ideo non agnoscis quid sim, quia oblitus es qui sis. Non agnoscis materiam tuam: non agnoscis quia limum meum es, ex me quidem formatum, sed, quod non sum ego, animatum. Non agnoscis quia inter omnia animalia, quæ ex me procreata sunt, tu solus sub Deo pene mundi dominus constitutus es. Merito non intelligis, quia cum esses in honore, non intellexisti: comparatus es jumentis insipientibus, et simulatus es illis¹.

III. Nos autem, dilectissimi, quibus donatum est credere, nec solem credamus Deum vel regem cœli; nec mare, aut nescio quem regem ejus Neptunum, quem fingit vanitas, non veritas; nec terram et Plutonem: sed « credamus in Deum Patrem omnipotentem, universorum creatorem, » regem cœlorum. Qui enim cuncta quia voluit de nihilo fecit, ipse regit quæ fecit. Immortales isti, qui a nobis superius commemorati sunt, ideo dii non sunt, quia et comprehendi et videri hic oculis possunt: cæteros autem, quos vani vane colunt, Jovem, Saturnum, Martem, Junonem, Minervam, Venerem, et cætera portenta, non numina bona, sed² nomina mala, homines mortales fuisse, etiam eorum litteræ clamant, qui talibus erroribus delectantur. Nostræ autem sacræ Litteræ qualem Deum prædicent, Paulum audite apostolum: « Immortali, inquit, invisibili, incorruptibili, soli » Deo honor et gloria³. » Non videtur Deus noster oculis carnis, sed videtur oculis cordis: non videtur ad tempus, sed videtur in æternum. Sed dicit Paganus: Ostende mihi quem colis. Respondeo: Ego quidem habeo etiam modo quem tibi ostendam, sed tu non habes oculos unde videas. « Beati enim, ait Salvator noster, mundo corde; » quoniam ipsi Deum videbunt⁴. » Cor immundum et

¹ Psal. XLVIII, 13. — ² Forte omina. — ³ 1 Tim. I, 17. — ⁴ Matth. v, 8.

tenebris peccatorum obvolutum, Deum quærit videre? « Lux lucet in tenebris, sed tenebræ eam non comprehenderunt¹. » Numquid quia cæcus non videt, ideo lux non lucet? Si nosset, o infidelis, dicere Deo vero: « Illumina oculos meos², » videres nobiscum nunc per speculum in ænigmate³, ut possis videre facie ad faciem. Si ex operibus intelligeres artificem, ex creatura conjiceres creatorem. Si expavesceres in te, quia non totum capis te, agnosceres Deum qui fecit te. Non enim vides animam tuam, cum omnia videat anima tua per carnem tuam. Aut si vides animam tuam, dic mihi qualis vel quanta sit: utrum quadra, an rotunda; utrum lenis, an aspera, utrum calida, an frigida; utrum alicujus coloris, an omni colore carens. Video, deficis: ostendere animam tuam qualis sit, non potes. Ecce immortalis est anima tua, et vivificat mortalem carnem tuam. Immortalem dico animam tuam ad utrumque. Si credit, immortalis est ad vitam: si non credit, immortalis est ad pœnam. Credimus ergo Deum immortalem et invisibilem; non illum quem vos infideles Deum fingitis, simul et adulterantem et tonantem: sed Deum verum, totius mundi fabricatorem atque rectorem.

IV. Et Filium ejus Jesum Christum, olim promissum per Prophetas. Tenemus quod jam impletum esse cognoscimus. Sed ideo etiam hoc credere jubemur, quia quando factum est, præsentem non fuimus. Aderant tunc Judæi, ex quorum gente ipse Salvator Apostolos elegit, per quos ad nos fides ista pervenit. In ipsa autem gente in qua et ex qua nasci dignatus est, longe antea Isaias propheta prædixerat: « Ecce virgo in utero accipiet et pariet filium, et vocabitis nomen ejus Emmanuel, quod interpretatur, Nobiscum Deus⁴. » Et alio in loco: « Exiet

¹ Joan. I, 5. — ² Psal. XII, 4. — ³ 1 Cor. XIII, 12. — ⁴ Isai. VII, 14.

» virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet¹: » virgam significans virginem Mariam, et florem virgæ, filium virginis Dominum Jesum Christum. Judæi antequam ista fierent, legebant, et non intelligebant: cœperunt impleri quæ promissa sunt, et non gaudebant, sed potius invidebant. Nascitur Christus ex virgine sicut flos ex virga, sine ullo composito semine. Nascitur infans parvus, rex magnus. Procedunt certa indicia, et signa magni regis: pastoribus nuntiant Angeli, per stellam velut per novam linguam clamant cœli. Adducuntur de longinquo Magi: veniunt, ut adorent adhuc in præsepi jacentem, sed jam in cœlo et in terra regnantem. Annuntiantibus Magis regem natum, turbatur Herodes; et ne regnum perdat vult eum occidere, in quem si crederet, et hic securus, et in illa vita sine fine regnaret. Herodes a Judæis ubi Christus nascatur inquit. Quærunt simul, non sicut Magi adorandum, sed inventum necandum. Quid times, Herodes, quia audis regem natum? Non venit ille ut te excludat, sed ut diabolum vincat. Sed tu hæc non intelligens turbaris et sævis; et ut perdas unum quem quæris, per tot infantum mortes magus² forte efficeris crudelis. Non te ulla pietas plangentium matrum, aut lugentium patrum funera filiorum, non mugitus et gemitus revocat infantum. Necas parvulos corpore, quia te necat timor in corde: et putas si hoc quod cupis impleveris, diu te posse vivere, cum ipsam vitam quæras occidere. Ille autem fons gratiæ, parvus et magnus, qui in præsepi jacet, thronum tuum terret: agit per te nescientem causas suas, et a captivitate diaboli animas liberat. Suscepit filios inimicorum in numerum adoptatorum. Moriuntur parvuli pro Christo nescientes, parentes plangunt martyres morientes: ille nondum loquentes idoneos

¹ Isai. xi, 1. — ² Forte magis.

suos efficit testes. Ecce quomodo regnat, qui sic regnare venerat. Ecce jam liberat liberator, et salutem præstat salvator. Sed tu, Herodes, nesciens hoc, turbaris et sævis: et dum contra parvulum sævis, jam illi obsequium præbes, et nescis. Ille enim rex magnus qui ad hoc venit, ut per te et per alios suos hinc congreget, tu illi prior ad regnum cœlorum tot millia candidatorum infantum innumerabilem præmittis exercitum. Hanc turbam Apocalypsis illa beati Joannis apostoli demonstrabat, dicens: « Vidi turbam multam, quam dinumerare nemo poterat » ex omni tribu, stantes in conspectu Dei, et induti erant » alba veste, et palmæ fuerunt in manibus eorum¹. » O magnum donum gratiæ! Quibus eorum meritis præstitum est, ut sic vincerent infantes? Necdum loquuntur, et Christum confitentur. Necdum motibus membrorum valent suscipere pugnam, et victoriæ jam efferunt palmam. Quomodo regnas, Herodes, qui sic vinceris? Parvus ille non te armatorum virorum fortium superavit manu, sed innumerabili vicit turba morientium parvulorum. Vis nosse quid infantibus quos trucidasti, præstiteris? Ideo accelerasti ad eorum vitam, ne cum suis parentibus occiderent veram vitam: hoc illo per te agente, qui novit bene uti etiam malis tuis. Illorum animas liberavit a parentum internecionis suæ societate, et te solum inanem reliquit in scelere. Egit et agit gratia causas suas, et per inimicos suos, et per ipsos, et in ipsis: nam et ipsi qui moriebantur, natura filii iræ erant, sicut et cæteri². Sed quid eis præstitit gratia, nisi ut erueret eos de potestate tenebrarum! Præstitit eis Christus ut pro Christo morentur, præstitit ut suo sanguine ab originali peccato diluerentur. Nati sunt ad mortem, sed continuo eos mors reddidit vitæ. Iisdem gradibus, dilectissimi, quibus pe-

¹ Apoc. vii, 9. — ² Ephes. ii, 3.

rierat humana natura, a Domino Jesu Christo reparata est. Adam superbus, humilis Christus: per foeminam mors, per foeminam vita; per Evam interitus, per Mariam salus. Illa corrupta secuta est seductorem, hæc integra peperit Salvatorem. Illa poculum a serpente propinatum libenter accepit, et viro tradidit, ex quo simul mererentur occidi: hæc gratia cœlesti desuper infusa vitam protulit, per quam caro mortua possit resuscitari. Quis est qui hæc operatus est, nisi virginis filius et virginum sponsus? qui attulit matri foecunditatem, sed non abstulit integritatem. Quod contulit matri suæ, hoc donavit et sponsæ suæ. Denique sancta Ecclesia quæ illi integro integra conjuncta est, quotidie parit membra ejus, et virgo est.

V. Crucifixum sub Pontio Pilato, et sepultum. Et hoc credimus, et ita credimus, ut inde gloriemur. « Mihi » enim, ait doctor gentium apostolus Paulus, absit » gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, per » quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo¹. » Et nos in hoc gloriemur, in hunc speremus, illi hæreamus. « Simul enim vetus homo noster cum illo crucifixus » est cruci². » Nisi enim crucifigeretur ille, mundus non redimeretur. Pœna illa, salus est nostra. Quod Judæus et gentilis detestatur, Christianus inde salvatur. Sed quare Judæus detestatur? « Quia, sicut Apostolus dicit, illorum » delicto salus gentibus³. » Quod delictum commiserunt Judæi? Christum tenuerunt, vinctum Pilato tradiderunt, clamaverunt: « Crucifige, crucifige⁴. » Quare? quam ob causam? Quoniam suscitavit mortuum. Audit Pilatus, invenit innocentem, videt populum sævientem, excusat et dicit: « Ego in isto non invenio causam, accipite eum » vos, et crucifigite. » Quando dicebat Pilatus: « Ego

¹ Gal. vi, 14. — ² Rom. vi, 6. — ³ Id. xi, 11. — ⁴ Joan. xix, 15.

» in isto non invenio causam, accipite eum vos¹: » quid aliud dicebat, quam hoc: Ad judicem quasi cum reo venistis, sed innocentem legibus tradidistis, in quem nullum crimen probare valuistis. Non ero justus, si secundum desiderium vestrum innocentem occidero: ero ab hoc facto, a vestra seditione alienus, si vobis eum tradidero. « Accipite eum, inquit, vos, et secundum legem » vestram crucifigite. » Et illi, « Nos scimus, inquit, » quia reus est mortis. » Quid scit cæcus corde, non corpore? Clamat quod nescit, et ut impleat quod sævit, dicit se scire quod nescit. Iterum Pilatus audit Jesum: et responsis ejus in metum missus, consilium invenit quomodo eum dimitteret. Egressus ad Judæos dixit: « Est » consuetudo ut dimittam vobis unum in Pascha, vultis » ergo dimittam vobis regem Judæorum? Clamaverunt » et dixerunt: Noli ipsum dimittere, sed Barabbam². » Fuit autem Barabbas, ut Evangelista narrat, insignis latro. O cæcitas Judæorum! o furia phreneticorum! « Noli » ipsum dimittere, sed Barabbam: » quid fuit aliud dicere quam, Occidatur Christus salvator, quia suscitavit mortuum; dimittatur latro, ut iterum perpetret homicidium? Sed clamate: quid clamatis nescientes? Occidatur a vobis Christus, et redimantur gentes. Medicus autem ille animarum qui vos videbat phrenesi laborare, somnum salutis ingerebat: et ideo etiam ipse pro nobis dormire volebat. Tanquam diceret: Medicus sum, infirmi estis: infirmitas vestra magna refugit somnum salutis. Ecce dormio ego propter vos, ut, me viso, dormire delectet et vos, et a pœnali morte liberem vos. Sed illis et de illis hoc dicebat, quos credituros in se postmodum noverat, et pro quibus pendens Patrem rogabat, dicens: « Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt³. » Inter

¹ Joan. xix, 6. — ² Id. xviii, 39-41. — ³ Luc. xxiii, 34.